

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 2Tdo/28/2017
Identifikačné číslo spisu: 8715010468
Dátum vydania rozhodnutia: 13.02.2018
Meno a priezvisko: JUDr. Peter Paluda
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:8715010468.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Petra Paludu a sudcov JUDr. Františka Moznera a JUDr. Dany Wänkeovej v trestnej veci proti obvinenému H. R. a spol. pre prečin subvenčného podvodu podľa § 225 ods. 1 Tr. zák. v štádiu pokusu podľa § 14 ods. 1 Tr. zák. a iné na neverejnom zasadnutí konanom 13. februára 2018 v Bratislave o dovolaniach obvinených H. R. a N. R. proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove z 28. septembra 2016, sp. zn. 2To/27/2016 takto

rozhodol:

Podľa § 382 písm. c) Tr. por. dovolania obvinených H. R. a N. R. sa odmietajú.

Odôvodnenie

Okresný súd Poprad (ďalej len „okresný súd“) rozsudkom z 20. apríla 2016, sp. zn. 5T/128/2015, uznal obvineného H. R. vinným z pokusu prečinu subvenčného podvodu podľa § 14 ods. 1, § 225 ods. 1 Tr. zák. a obvineného N. R. z účasti na pokuse tohto prečinu vo forme pomoci podľa § 21 ods. 1 písm. d) Tr. zák. v podstate na tom skutkovom základe, že H. R. ako bývalý zamestnanec zamestnávateľa - osoby samostatne zárobkovo činné N. R. R., 4. januára 2013 podal Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v Poprade žiadosť o zaradenie do evidencie uchádzačov o zamestnanie a následne dňa 30. januára 2013 si uplatnil v Sociálnej poisťovni, pobočka Poprad nárok na dávku v nezamestnanosti a predložil doklady potrebné na priznanie nároku na dávku v nezamestnanosti, v ktorých uviedol, že u zamestnávateľa N. R. R. pracoval v období od 21. decembra 2012 do 28. decembra 2012 a súčasne predložil potrebné potvrdenia, z ktorých vyplývalo, že jeho vymeriavací základ v mesiaci december 2012 bol vo výške 357,14 eura, následne potom čo Sociálna poisťovňa vydala rozhodnutie číslo 075/2013-PP-DvN zo dňa 25. februára 2013 o priznaní nároku na dávku v nezamestnanosti vo výške 50% daného vymeriavacieho základu, t. j. 44,6425 eura, čo predstavuje dávku v nezamestnanosti vyplatenú počas 6 kalendárnych mesiacov v celkovej výške 4.062,70 eura, sa H. R. voči tomuto rozhodnutiu Sociálnej poisťovne dňa 20. marca 2013 odvolal a predložil Sociálnej poisťovni, pobočka Poprad doklady, podľa ktorých mal u zamestnávateľa N. R. R. pracovať v období od 20. decembra do 22. decembra 2012 a výška jeho vymeriavacieho základu mala byť v mesiaci december 2012 vo výške 297,66 eura, pritom na základe takto opravených údajov o dĺžke zamestnania a výške vymeriavacieho základu by nárok na dávku v nezamestnanosti bol posúdený a vznikol by H. R. k 4. januáru 2013 a bol by mu priznaný vo výške 50% daného vymeriavacieho základu platného v I. polroku 2013, t. j. 51,6822 eura, čo by

predstavoval dávku v nezamestnanosti vyplatenú počas 6 kalendárnych mesiacov, t. j. od 4. januára 2013 do 3. júla 2013 v celkovej výške 4.677,60 eura, pričom k spracovaniu dokladov, najmä potvrdenia zamestnávateľa na účely nároku na dávku v nezamestnanosti vystaveného 20. marca 2013 a žiadosti zamestnávateľa o opravu prihlásenia zamestnanca z 19. marca 2013 týkajúcich sa zmeny údajov o dĺžke trvania pracovného pomeru u H. R. došlo na pokyn N. R. pred podaním odvolania zo strany H. R. voči rozhodnutiu Sociálnej poisťovne číslo 3075/2013-PP-DvN o priznaní nároku na dávku v nezamestnanosti a takto uvedením nepravdivých údajov o dĺžke zamestnania a výške vymeriavacieho základu sa H. R. pokúsil vylákať vyššiu dávku v nezamestnanosti, ktorá by mu v prípade priznania bola počas 6 kalendárnych mesiacov vyplatená spolu o sumu 614,90 eura vyššia ako mu bola rozhodnutím Sociálnej poisťovne pôvodne priznaná a vyplatená.

Za to uložil okresný súd obom obvineným trest odňatia slobody vo výmere jeden rok, výkon ktorého podmienene odložil u obvineného H. R. na skúšobnú dobu jedeného roka a u obvineného N. R. na skúšobnú dobu štrnástich mesiacov.

Obvinení napadli uvedený rozsudok okresného súdu odvolaniami, ktoré Krajský súd v Prešove (ďalej len „krajský súd“) uznesením z 28. septembra 2016, sp. zn. 2To/27/2016, zamietol podľa § 319 Tr. por. ako nedôvodné.

Proti uzneseniu krajského súdu, ktoré bolo obvineným H. R. a N. R. doručené 21. decembra 2016 a ich obhajcoví 14. decembra 2016, podali obaja obvinení 22. decembra 2016 prostredníctvom obhajcu dovolanie z dôvodu uvedeného v § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por.

V odôvodnení tohto mimoriadneho opravného prostriedku obvinení namietajú, že skutok, pre ktorý sa trestné stíhanie vedie, nie je subvenčným podvodom. Tvrdia, že sa doposiaľ z uznesenia o vznesení obvinenia, ani z rozsudku súdu prvého stupňa a ani z napadnutého uznesenia nedozvedeli, v ktorých konkrétnych zákonom ustanovených podmienkach pre poskytnutie dávky v nezamestnanosti uviedli Sociálnu poisťovňu do omylu v otázke ich splnenia a takýmto konaním vylákali dávku. Osobitne poukazujú na to, že v skutku absentuje citácia konkrétnych ustanovení všeobecne záväzného právneho predpisu, podľa ktorého je poskytnutie dávky v nezamestnanosti viazané na splnenie zákonných podmienok. Majú za to, že obvinený H. R. ako prijímateľ dávky splnil všetky zákonom ustanovené podmienky pre poskytnutie dávky v nezamestnanosti a žiadnu zo zákonom ustanovených podmienok nepredstieral a preto je v danom prípade vylúčené, aby mohlo byť jeho konanie posúdené ako subvenčný podvod. Zároveň opakujú argumentáciu uvedenú už v odvolaní tvrdia, že z ustanovení § 104 a 105 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení vyplývajú dve podmienky nároku na dávku v nezamestnanosti a to podmienka zaradenia do evidencie nezamestnaných a podmienka, že v posledných troch rokoch bol poistenec poistený v nezamestnanosti najmenej dva roky. Obe tieto podmienky obvinený H. R. podľa dovolateľov splnil, pričom ohľadne týchto podmienok nič nepredstieral a ani nikoho v týchto podmienkach neuviedol do omylu. Vyslovili pritom názor, že otázka v akej výške bude dávka poskytnutá, je výlučne otázkou dokazovania v dávkovom konaní a rozhodnutie o nej patrí do výlučnej kompetencie Sociálnej poisťovne, ktorá nie je tvrdeniami žiadateľa viazaná a ktorej povinnosťou je podľa dovolateľov vysporiadať sa s akýmkoľvek pochybnosťami v dobe trvania pracovného pomeru, prípadne s rozdielmi v dôvode skončenia pracovného pomeru, na ktoré v napadnutom uznesení poukázal odvolací súd. V tejto súvislosti tiež namietajú, že súdy oboch stupňov sa s uvedenou námietkou nevysporiadali a rovnako ako v odvolaní zdôraznili, že zákonnou podmienkou poskytnutia dávky v nezamestnanosti nie je povinnosť poistenca uviesť v dávkovom konaní pravdivé údaje o dĺžke zamestnania a výške vymeriavacieho základu. Ďalej s poukazom na ustanovenia § 184, § 195, § 196 a § 209 zák. č. 461/2003 Z. z. tvrdia, že o priznaní dávky a o jej výške rozhoduje Sociálna poisťovňa a nie poistený. Sociálna poisťovňa pritom nie je pri rozhodovaní viazaná skutočnosťami uvedenými žiadateľom v žiadosti, pretože môže a musí rozhodnúť len na základe podkladov pre rozhodnutie, čo podľa dovolateľov platí aj o výške denného vymeriavacieho základu pre výpočet dávky, ktorý zisťuje poisťovňa dokazovaním. Nárok na výplatu dávky tak vzniká až na základe právoplatného rozhodnutia poisťovne a nie na základe žiadosti o dávku a jej výška teda vôbec nezávisí od toho, čo žiadateľ tvrdí v žiadosti alebo v podanom odvolaní. V nadväznosti na to obvinení namietajú, že doposiaľ (v čase podania

odvolania, pozn.) nebolo o odvolaní H. R. proti rozhodnutiu Sociálnej poisťovne rozhodnuté a napriek tomu, že napadnuté rozhodnutie Sociálnej poisťovne nenadobudlo právoplatnosť, mu bola dávka vyplatená, pričom konanie o odvolaní Sociálna poisťovňa prerušila. Tým podľa obvinených orgány činné v trestnom konaní na podnet poisťovne suplovali jej činnosť a zasahovali do jej právomoci vykonávať dokazovanie a rozhodovať o dávke.

Okrem toho dovolatelia spochybňujú záver odvolacieho súdu, že dávka v nezamestnanosti je iným plnením zo štátneho rozpočtu, ktorý vychádza iba z dikcie § 225 ods. 1 Tr. zák. a preto ho považujú za arbitrárny. Odvolaciemu súdu zároveň vytýkajú, že sa nevysporiadal s ich argumentáciou, že na poskytnutie dávky v nezamestnanosti je zákonný nárok, ale na poskytnutie dotácie, subvencie, príspevku alebo iného plnenia zo štátneho rozpočtu zákonný nárok nie je. Podľa dovolateľov ide v podstate o nenávratnú finančnú pomoc a jej poskytnutie je limitované výškou vyčlenených prostriedkov zo štátneho rozpočtu. Preto podľa nich dávka v nezamestnanosti nemá charakter plnenia, ktoré je obdobné dotácii alebo subvencii, ktoré predpokladá ustanovenie § 225 ods. 1 Tr. zák.

Napokon obvinení v dôvodoch dovolania tvrdia, že skutok sa nestal a pochybnosti o dĺžke zamestnania H. R. pramenia len z nedorozumenia medzi N. R. a jeho účtovníčkou Y. G., pričom vykonaným dokazovaním nebolo podľa nich vyvrátené tvrdenie H. R., že pred sviatkami pracoval iba tri pracovné dni.

V podstate z týchto dôvodov obvinení H. R. a N. R. navrhli, aby dovolací súd vyslovil porušenie zákona v ustanoveniach § 225 ods. 1, § 8 Tr. zák., § 2 ods. 1 Tr. por. a vo vyššie uvedených ustanoveniach zák. č. 461/2003 Z. z. a zrušil napadnuté uznesenie, ako aj predchádzajúce rozhodnutie súdu prvého stupňa o vine a treste.

Príslušný okresný prokurátor v písomnom vyjadrení k dovolaniu obvinených uviedol, že Sociálna poisťovňa je verejnoprávna inštitúcia zriadená na výkon sociálneho poistenia, kde na výplatu dávky v nezamestnanosti je určený fond poistenia v nezamestnanosti, ktorý je súčasťou jej rozpočtu. Z uvedeného teda podľa prokurátora nepochybne vyplýva, že dávka v nezamestnanosti je iným plnením z rozpočtu verejnoprávnej inštitúcie, ktorého ochranu zabezpečuje ustanovenie § 225 ods. 1 Tr. zák. Prokurátor sa pritom nestotožňuje s výkladom, že ustanovenie § 225 ods. 1 Tr. zák. neposkytuje ochranu dávke v nezamestnanosti len preto, že sa jedná o zákonný nárok poistenca, kým v prípade subvencie, dotácie alebo príspevku ide o plnenie, na ktoré žiadateľ nemá nárok. Podľa prokurátora je podstatným pôvod finančných prostriedkov, ktoré majú byť vyplatené a v prípade dávky v nezamestnanosti ide o plnenie z rozpočtu inej verejnoprávnej inštitúcie. Zároveň tvrdí, že výrok prvostupňového súdu, ktorým boli obvinení uznaní za vinných, plne zodpovedá ustanoveniu § 163 ods. 3 Tr. por., pričom neuvedenie citácie konkrétnych ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, v rozpore s ktorými má páchatel konať, nerobí skutok nepreskúmateľným a nezákonným, ak je z jeho popisu zrejmé o aký právny predpis alebo normu sa má jednáť a akým konaním, ktoré je v rozpore s realitou, dochádza k vyvolaniu omylu ohľadne splnenia zákonom požadovaných podmienok. Podľa prokurátora nie je možné oddeľovať od seba vznik nároku na priznanie dávky v nezamestnanosti a vznik nároku na jej vyplatenie, keďže tieto dve štádia spolu súvisia, resp. tvoria jeden celok a nie je možné ich oddeliť, pretože ich konečným výstupom je poskytnutie plnenia z rozpočtu verejnoprávnej inštitúcie v konkrétnej výške a po konkrétne určenú dobu. Zdôraznil, že aj keď povinnosť poistenca uviesť v konaní o dávke v nezamestnanosti pravdivé údaje nie je výslovne ustanovená ako zákonná podmienka, je podľa prokurátora nepochybne, že zákonodarca predpokladá, že poistenec ako žiadateľ o dávku v nezamestnanosti bude uvádzať v každom štádiu konania o tejto dávke pravdivé údaje. Osobitne pritom poukázal na to, že predtlačé dokladov, ktoré je potrebné predkladať v dávkovom konaní, obsahujú poučenie, resp. upozornenie na to, aby uvádzané údaje boli pravdivé. Za nelogické pritom považuje tvrdenie, že nárok na dávku v nezamestnanosti a jej výška vôbec nezávisí od toho, čo žiadateľ tvrdí v podanej žiadosti alebo v podanom odvolaní, pretože pri takom výklade by bolo právo poistenca na podanie žiadosti alebo odvolania voči rozhodnutiu úplne zbytočné, nakoľko by skutočnosťami, ktoré tam uvedie, nemohol nijako zasiahnuť do rozhodovacej činnosti poisťovne a domáhať sa svojich práv.

V podstate z týchto dôvodov prokurátor navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 382 písm. c) Tr. por. dovolanie obvinených odmietol.

Sociálna poisťovňa v písomnom vyjadrení k dovolaniu obvinených v prvom rade uviedla, že napadnuté uznesenie krajského súdu považuje za vecne správne a zákonne. Rovnako ako v priebehu celého trestného konania zdôraznila, že podmienky nároku na dávku v nezamestnanosti obvinený H. R. splnil, avšak po jeho vyrozumení o jej výške, určenej pôvodným prvostupňovým rozhodnutím Sociálnej poisťovne, pobočka Poprad, predložil nové, pozmenené doklady o trvaní pracovného pomeru a o výške dosiahnutého vymeriavacieho základu. Teda sa domáhal dávky v nezamestnanosti vyššej, ako mu podľa zákona patrila. Pritom podľa Sociálnej poisťovne vykonané dokazovanie preukázalo, že tieto dodatočné zmeny boli účelové, nezodpovedali objektívnej realite a ich jediným účelom bolo vylúčenie dávky v nezamestnanosti v sume vyššej ako obvinenému H. R. patrila. V tejto súvislosti dáva do pozornosti ustanovenie § 227 ods. 3 zákona o sociálnom poistení, v zmysle ktorého poistenec je povinný príslušnej organizačnej zložke Sociálnej poisťovne preukázať (nepochybne pravdivo) skutočnosti rozhodujúce na vznik nároku na dávku, trvanie nároku na dávku, zánik nároku na dávku, nároku na jej výplatu a jej sumu. V podstate z týchto dôvodov Sociálna poisťovňa navrhla, aby dovolací súd dovolanie odmietol podľa § 382 Tr. por., resp. zamietol podľa § 392 ods. 1 Tr. por.

Obvinení v písomnej reakcii na vyjadrenie prokurátora prostredníctvom obhajcu zopakovali, že nie každé plnenie zo štátneho rozpočtu alebo z rozpočtu verejnoprávnej inštitúcie je plnením, ktoré predpokladá ust. § 225 ods. 1 Tr. por. Takýmto plnením nie je podľa dovolateľov plnenie, na ktoré má občan zákonný nárok, o ktorom sa rozhoduje v osobitnom dávkovom konaní, keďže podstatným nie je pôvod finančných prostriedkov, ktoré majú byť vyplatené, ale charakter a účel týchto prostriedkov, ktoré musia byť obdobné dotácii alebo subvencii. Tvrdia, že zákonným znakom skutkovej podstaty trestného činu subvenčného podvodu podľa § 225 ods. 1 Tr. zák. nie je uvedenie nepravdivých údajov v žiadosti o poskytnutie dotácie, subvencie, príspevku alebo iného plnenia zo štátneho rozpočtu. Preto aj keby bolo preukázané, že údaje v odvolaní H. R. proti rozhodnutiu Sociálnej poisťovne a v pripojených opravných dokladoch o dobe zamestnania boli nepravdivé (čo podľa dovolateľov preukázané nebolo), tak do úvahy neprichádza ich trestná zodpovednosť, lebo uvedenie nepravdivých údajov v tomto prípade nie je trestné. Poukazujú pritom aj na vyjadrenie prokurátora, že „povinnosť poistenca uviesť v konaní o dávke pravdivé údaje nie je výslovne ustanovená ako zákonná podmienka“ a uzatvárajú, že ak v zákone nie je uvedená ako podmienka poskytnutia dávky uvedenie pravdivých údajov a podľa Trestného zákona nie je takéto konanie trestné, tak potom sú napadnuté rozhodnutia nezákonné. Tvrdia, že trestná zodpovednosť páchatel'a je založená na vylúčení plnenia od iného, ktoré je alternatívne uvedené v ustanovení § 225 ods. 1 Tr. zák., pričom poskytnutie plnenia je podľa všeobecne záväzného právneho predpisu viazané na podmienky, ktoré nespĺňa a to tým, že ho uvedie do omylu v otázke ich splnenia. Namietajú, že skutok, pre ktorý sa trestné stíhanie viedlo a je uvedený vo výroku rozsudku, neobsahuje také skutkové okolnosti, aby mohol byť kvalifikovaný ako trestný čin subvenčného podvodu. Opakovane pritom zdôrazňujú, že v skutku, pre ktorý boli odsúdení, ani nie je citovaná právna norma, podľa ktorej malo byť poskytnutie dávky viazané na zákonné podmienky, a už vôbec v ňom nie je uvedené, ktoré zákonom ustanovené podmienky H. R. nespĺňal a v splnení ktorých mali uviesť Sociálnu poisťovňu do omylu.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 377 Tr. por.) posúdil vec najprv v zmysle § 382 Tr. por. a zistil, že dovolanie bolo podané obvinenými ako oprávnenými osobami podľa § 369 ods. 2 písm. b) Tr. por., prostredníctvom obhajcu (§ 373 ods. 1 Tr. por.), proti rozhodnutiu, proti ktorému je prípustné [§ 368 ods. 2 písm. h) Tr. por.], v zákonnej lehote uvedenej v § 370 ods. 1 Tr. por., potom ako dovolatelia využili svoje zákonné právo podať riadny opravný prostriedok (odvolanie), o ktorom bolo rozhodnuté (§ 372 ods. 1 Tr. por.), s obsahovými náležitosťami podľa § 374 ods. 1 Tr. por. a s uvedením dôvodu dovolania podľa odseku 2 tohto ustanovenia.

Dovolací súd ale zároveň zistil, že obvinenými uplatnený dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por. nie je v posudzovanej veci zjavne splnený.

Úvodom považuje najvyšší súd za potrebné k veci najprv vo všeobecnej rovine uviesť, že dovolací súd

nemožno chápať ako tretiu inštanciu v sústave súdov zameranú na preskúvanie všetkých rozhodnutí súdu druhého stupňa. Dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok neslúži na revíziu skutkových zistení urobených súdmi prvého a druhého stupňa. Ťažisko dokazovania je totiž na prvostupňovom súde a jeho skutkové závery môže doplniť alebo meniť len odvolací súd. Dovolací súd nemôže na podklade dovolania obvineného posudzovať úplnosť skutkových zistení, nemôže bez ďalšieho sám prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože dôkazy v konaní o dovolaní nemôže sám vykonávať. Namietané nesprávne skutkové zistenia alebo nesúhlas s tým, ako súd hodnotil vykonané dôkazy, tak nemôžu zakladať nielen dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por., ale ani žiaden z ďalších dovolacích dôvodov, ktoré je oprávnený použiť obvinený (primerane uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky zo 14. septembra 2016, sp. zn. I. ÚS 567/2016). Východiskom pre zistenie dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por. je preto opis skutku, ako bol ustálený v príslušnom výroku, t. j. v tzv. skutkovej vete napadnutého rozhodnutia vo veci.

Z tohto pohľadu potom námietky obvinených založené na tvrdení, že sa skutok nestal, vecne nezodpovedajú nielen nimi použitému, ale ani iným dovolacím dôvodom uvedeným v § 371 ods. 1 Tr. por.

Pokiaľ dovolatelia na základe vyššie zrekapitulovanej argumentácie tvrdia, že skutok, pre ktorý boli odsúdení, nie je trestným činom subvenčného podvodu podľa § 225 ods. 1 Tr. zák., treba v prvom rade uviesť, že skutková podstata tohto trestného činu bola do novodobého právneho poriadku Slovenskej republiky zavedená zák. č. 183/1999 Z. z. a v podstate v nezmenenom znení prevzatá aj do Trestného zákona účinného od 1. januára 2006. Podľa príslušnej dôvodovej správy cieľom zavedenia osobitných druhov podvodu (pôvodne úverového, subvenčného a poisťovacieho) bolo konkretizovať inak širokú škálu podvodných útokov podľa jednotlivých oblastí ich najčastejšieho výskytu a umožniť tak ich lepšiu diferenciaciu a zároveň posilniť preventívny účinok, ktorý sa odrazil v ich prísnejšej trestnosti. Z tohto pohľadu potom spoločným menovateľom, ktorý odlišuje subvenčný podvod od ostatných druhov podvodu, je ochrana verejných financií (v širšom zmysle), t. j. prostriedkov štátu, verejnoprávnych inštitúcií, štátnych fondov a orgánov územnej samosprávy, ktoré sú určené na uspokojovanie verejných potrieb, pred podvodnými útokmi pri poskytovaní dotácií, subvencií, príspevkov alebo iných plnení.

Vychádzajúc z uvedeného a so zreteľom na dovolateľmi vecne uplatnené námietky je v posudzovanej veci kľúčovou odpoveď na otázku, či dávka v nezamestnanosti je „iným plnením“ v zmysle § 225 ods. 1 Tr. zák.

V tomto smere považuje najvyšší súd za rozhodujúce, že dávka v nezamestnanosti sa za podmienok ustanovených zákonom č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení účinnom v čase spáchania skutku (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“) poskytuje z poistenia v nezamestnanosti, ktoré je súčasťou sociálneho poistenia [§ 2 písm. e), § 14 ods. 5 zákona o sociálnom poistení]. Sociálne poistenie pritom predstavuje formu sociálneho zabezpečenia obyvateľstva, ktoré sa s pomocou štátu organizuje vo vzťahu ku konkrétnym životným rizikám (choroba, staroba, nezamestnanosť a pod.) a pre konkrétne skupiny pracujúceho obyvateľstva. V podmienkach Slovenskej republiky má charakter povinného verejného poistenia, ktorého úlohou je ochrániť čo najväčšiu časť obyvateľstva pred rizikami v živote a ktoré vychádza zo zásady solidarity, kedy sa jednotlivé sociálne fondy na pokrytie nákladov vytvárajú podľa pravidiel, ktoré sú pre všetkých rovnaké. Inak povedané, platia všetci, ale dávky využívajú iba tí, ktorí sú postihnutí sociálnym rizikom, pričom výška poistného sa nevypočítava podľa individuálnej pravdepodobnosti zrealizovania sa rizika, ale podľa rozsahu potreby pokryť poistencom ich sociálne riziká a na druhej strane podľa možností poistencov a ich zamestnávateľov vykrývať vzniknuté náklady. Preto nielen dávka v nezamestnanosti, ale i ostatné dávky sociálneho poistenia vyplácané z rozpočtu Sociálnej poisťovne, ktorá je verejnoprávnu inštitúciou (§ 120 ods. 2 zákona o sociálnom poistení), sú aj podľa dovolacieho súdu „iným plnením“ v zmysle § 225 ods. 1 Tr. zák. Niet totiž rozumného dôvodu, pre ktorý by podvodné vylákание týchto dávok malo byť miernejšie trestné, než podvodné vylákание subvencie, dotácie alebo príspevku z iného verejnoprávneho rozpočtu. Zároveň treba dodať, že jednotlivé dávky sociálneho poistenia majú nepochybne aj podpornú funkciu. Osobitne je to zdôraznené v prípade nemocenského a dávky v nezamestnanosti, ktoré sa vyplácajú počas

podporného obdobia. Svojim charakterom a účelom sú tak obdobné subvencii alebo dotácii, ktorými sa vo všeobecnosti rozumie verejná finančná podpora, resp. príspevok (pozri rozhodnutie zverejnené v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 23/2005).

V kontexte posudzovanej veci treba ďalej uviesť, že všeobecne záväzným právnym predpisom stanovené podmienky poskytnutia dávky v nezamestnanosti zahŕňajú nielen podmienky nároku na dávku v nezamestnanosti upravené v § 104 až § 106 zákona o sociálnom poistení, ako tvrdia dovolatelia, ale i ďalšie skutočnosti majúce vplyv na určenie výšky tejto dávky vyplývajúce z § 108 zákona o sociálnom poistení a ďalších. Trestným podľa § 225 ods. 1 Tr. zák. je tak nielen to, keď niekto uvedie Sociálnu poisťovňu do omylu v otázke splnenia podmienok na vznik nároku na dávku v nezamestnanosti, ale i to, ak na základe nepravdivých údajov vyláka túto dávku vo vyššej sume, než aká by mu právom patrila (za predpokladu, že také konanie napĺňa všetky znaky skutkovej podstaty subvenčného podvodu). Zároveň treba zdôrazniť, že v dávkovom konaní je to práve poistenec, kto je povinný preukázať skutočnosť rozhodujúcu na vznik nároku na dávku, jeho trvanie a zánik, a na vznik nároku na jej výplatu a jej sumu (§ 227 ods. 3 veta prvá zákona o sociálnom poistení). Pritom niet žiadnych pochyb, že poistenec je povinný preukázať tieto skutočnosti pravdivo. V opačnom prípade je totiž dávku alebo jej časť povinný vrátiť, pokiaľ vedel alebo musel z okolností predpokladať, že sa vyplatila neprávom alebo vo vyššej sume, ako patrila, alebo vedome inak spôsobil, že dávka alebo jej časť sa vyplatila neprávom alebo vo vyššej sume, ako patrila [§ 236 ods. 1 písm. b), c) zákona o sociálnom poistení], pričom ak takýmto konaním zároveň naplnil znaky skutkovej podstaty trestného činu subvenčného podvodu, vystavuje sa súčasne riziku trestného postihu. Uvedené platí aj pre fyzické a právnické osoby, ktoré plnia povinnosti podľa zákona o sociálnom poistení a nesprávne potvrdia skutočnosť rozhodujúcu na nárok na dávku, nárok na jej výplatu alebo jej sumu a v dôsledku toho sa dávka poskytla neprávom alebo vo vyššej sume ako patrila (§ 237 ods. 1 zákona o sociálnom poistení).

Napokon vo vzťahu k námietke dovolateľov, že v skutku, pre ktorý boli odsúdení, nie je citovaná právna norma, podľa ktorej malo byť poskytnutie dávky viazané na zákonné podmienky, najvyšší súd uvádza, že ani v prípadoch, v ktorých skutková podstata trestného činu vyjadrená v ustanovení osobitnej časti Trestného zákona označuje (konkrétne alebo blanketne) iný právny predpis, ktorý sa tak stáva priamou súčasťou trestnoprávnej úpravy, nemusia (v princípe nemajú) byť príslušné súvisiace právne predpisy (iné než Trestný zákon) vôbec uvedené v skutkovej, rovnako ani v právnej vete (mimo jej znenia podľa dotknutého ustanovenia osobitnej časti Trestného zákona). Skutková veta totiž obsahuje popis skutku (činu) tak, aby zodpovedal trestnoprávnej kvalifikácii, čo je podmienené (aj) správnu aplikáciou súvisiacich predpisov. Teda ani v prípade trestného činu subvenčného podvodu podľa § 225 ods. 1 Tr. zák., ktorého skutková podstata odkazuje na všeobecne záväzný právny predpis, podľa ktorého je poskytnutie alebo použitie (zjednodušene povedané) verejných prostriedkov viazané na určité podmienky, nemá byť v skutku označený do Trestného zákona „integrovateľný“ právny predpis, resp. jeho ustanovenie (pozri tiež rozsudok najvyššieho súdu zo 14. júna 2017, sp. zn. 1TdoV 7/2016). Ani v tomto smere tak nemožno dovolateľom prisvedčiť.

Vychádzajúc z uvedeného najvyšší súd uzatvára, že prvostupňovým súdom ustálený skutok, ktorý si v celom rozsahu osvojil súd druhého stupňa a ktorého podstata spočíva v tom, že obvinený H. R. predložil v dávkovom konaní nepravdivé údaje o dĺžke jeho zamestnania a výške vymeriavacieho základu, ktoré boli spracované na základe pokynu obvineného N. R., čím sa obvinený H. R. pokúsil vylákať o 614,90 eura vyššiu dávku v nezamestnanosti, napĺňa všetky znaky skutkovej podstaty prečinu subvenčného podvodu podľa § 225 ods. 1 Tr. zák. v štádiu pokusu podľa § 14 ods. 1 Tr. zák. a u obvineného N. R. v podobe účastníctva formou pomoci podľa § 21 ods. 1 písm. d) Tr. zák. Treba pritom zdôrazniť, že dovolací súd nemôže správnosť a úplnosť zisteného skutku skúmať a meniť.

Napokon pre úplnosť sa žiada k veci dodať, že neuniklo pozornosti najvyššieho súdu, že okresný súd v právnej vete rozsudku nesprávne uviedol, že obvinení sa dopustili konania v úmysle vylákať od iného príspevok alebo iné plnenie zo štátneho rozpočtu (...), keď správne mal uviesť, že obvinení tak konali v úmysle vylákať od iného iné plnenie z rozpočtu verejnoprávnej inštitúcie (...). Odhliadnuc od toho, že obvinení túto chybu v dovolaní výslovne nenamietali, táto ani zásadne neovplyvnila ich postavenie (§ 371

ods. 5 Tr. por.).

Z týchto dôvodov najvyšší súd dovolania obvinených H. R. a N. R. postupom podľa § 382 písm. c) Tr. por. odmietol.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.